

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону про внесення змін до статті 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Статтею 38 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначено засади соціального захисту наукових працівників, зокрема передбачено забезпечення житлом наукових (науково-педагогічних) працівників за рішенням уповноваженого органу, до сфери управління якого належить наукова установа або заклад вищої освіти, Національної академії наук України або національних галузевих академій наук за рахунок цільового бюджетного фінансування та інших джерел.

Відповідно до ст.ст. 17, 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Національна академія наук України, національні галузеві академії наук є головними розпорядниками бюджетних коштів.

Відповідно до ст.ст. 3, 4 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» Національна академія наук України, здійснюючи повноваження з управління об'єктами майнового комплексу Національної академії наук України, забезпечує реалізацію прав держави як власника цих об'єктів, пов'язаних з ефективним їх використанням та розпорядженням у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб. Національні галузеві академії наук, здійснюючи повноваження з управління об'єктами майнового комплексу національних галузевих академій наук, забезпечують реалізацію прав держави як власника цих об'єктів, ефективно їх використовують та розпоряджаються цими об'єктами майнового комплексу у межах, визначених законодавством.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» об'єкти майнового комплексу Національної академії наук України та національних галузевих академій наук використовуються відповідно до законодавства України, а також статуту Національної академії наук України та статутів національних галузевих академій наук, а також статутів організацій, що віднесені до їх відання. Національна академія наук України, національні галузеві академії наук та організації, що віднесені до їх відання, мають право використовувати належне їм майно для участі у цивільних відносинах, у тому числі для ведення фінансово-господарської діяльності, відповідно до цілей їх утворення та в межах їх цивільної правоздатності.

Чинне законодавство не визначає єдиного механізму реалізації права наукових працівників на житло. Водночас можливості у покритті наявної потреби за рахунок придбання квартир на вторинному ринку є обмеженими, в першу чергу у зв'язку з вочевидь недостатньою пропозицією. Так, згідно з

паспортом бюджетної програми КПКВК 6541270 «Забезпечення житлом вчених Національної академії наук України» (Наказ Президії № 54 від 28.01.2022 р.) стан забезпечення житлом за рахунок придбання площ на вторинному ринку становить 6,3%.

Найбільш ефективним механізмом є придбання нового житла у новозбудованих багатоквартирних будинках.

Відповідно до пункту 2.2.25 Статуту Національної академії наук Національна академія наук України веде будівництво об'єктів наукового, житлового та іншого соціального призначення. Водночас задекларований підхід потребує детального визначення механізму його реалізації, а наявна невизначеність у правовому регулюванні питання організації будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання, призводить як до незадовільного стану забезпечення житлом таких осіб, так і до втрат державного майна та коштів внаслідок їх неефективного використання.

Так, за даними Державної аудиторської служби України <https://dasu.gov.ua/ua/news/5214> упродовж 20 років Національною академією наук України було передано приватним забудовникам понад 130 гектарів землі державної власності на підставі так званих інвестиційних угод. При цьому зазначені земельні ділянки передавалися під забудову для отримання лише незначної кількості житла та нежитлових приміщень, зокрема у 2023 році за окремими договорами Національна академія наук отримує лише 2% від загальної площі забудови. Як показав аудит, житловий фонд Національної академії наук України за 2020-2023 роки поповнився лише на 107 квартир. Водночас як у черзі на отримання службового житла перебували майже 650 осіб.

Наведе свідчить про незадовільний стан забезпечення житлом науковців, що обумовлює необхідність внесення законодавчих змін щодо впровадження ефективного механізму організації будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання.

2. Мета і завдання прийняття акта

Метою законопроекту є забезпечення ефективної організації будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання, на земельних ділянках Національної академії наук України, національних галузевих академій наук.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту

Проектом пропонується передбачити можливість використання майна, у тому числі земельних ділянок, Національної академії наук України, національних галузевих академій наук для організації, за конкурсною процедурою, будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання, а також визначити основні засади проведення таких конкурсів та укладення договорів про будівництво з їх переможцями.

Прикінцевими положеннями пропонується встановити, що:

з дня набрання змінами чинності до затвердження Кабінетом Міністрів України порядку організації будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання, проектування нових об'єктів житлового будівництва на земельних ділянках Національної академії наук України, національних галузевих академій наук не здійснюється, договори, предметом яких є проектування та будівництво таких об'єктів, не укладаються;

будівництво житла на земельних ділянках Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, розпочате до набрання змінами чинності, здійснюється на підставі чинних документів, що надають право на виконання будівельних робіт, укладені договори, предметом яких є проектування та будівництво таких об'єктів, щодо яких отримано у встановленому законом порядку право на виконання будівельних робіт, є дійсними та зберігають чинність протягом строків, на які вони укладені;

укладені до набрання змінами чинності договори, предметом яких є проектування та будівництво об'єктів житлового будівництва на земельних ділянках Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, щодо яких не отримано у встановленому законом порядку право на виконання будівельних робіт, підлягають приведенню у відповідність з новим порядком організації будівництва житла для працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання.

4. Стан нормативно-правової бази

Відносини у цій сфері регулюються Конституцією України, законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу».

Реалізація положень законопроекту не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків

Прийняття законопроекту дозволить підвищити рівень забезпечення житлом працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, організацій, віднесених до їх відання.

Народні депутати України

